

CREATIVE COMMONS

We hebben bijna alles, behalve *genoeg*

Sinterklaas, Kerst en Nieuwjaar, het waren weer hoogdagen voor de consument in ons. Geld moet rollen, betaalkaarten moeten piepen. Onze maatschappij draait op consumptie en blijft maar doordraaien ondanks de harde cijfers over de onhoudbare ecologische impact van onze levensstijl.

We consumeren grondstoffen en energie alsof we vier tot vijf planeten hebben zoals onze aarde. De klimaatopwarming is slechts één van de vele alarmsignalen. In zijn boek "We consumeren ons kapot" probeert Dirk Geldof ons en onze politici op andere ideeën te brengen.

We zijn gemiddeld genomen nog nooit zo rijk geweest als vandaag en toch blijven armoede en ongelijkheid bestaan, ook in het westen. We sou-

peren met een klein deel van de wereldbevolking op enkele decennia alle voorraden op, ten koste van de meerderheid van de mensen op aarde en ten koste van onze kinderen en kleinkinderen. Een recent VN-ontwikkelingsrapport waarschuwt dat de armste landen, die met de kleinste ecologische voetafdruk, de hoogste prijs zullen betalen. We moeten dringend onze levensstijl aanpassen, vindt groene jongen en auteur Dirk Geldof. We moeten

De luxe van gisteren is de evidentie van vandaag. Wie kan vandaag nog zonder gsm, terwijl zoveel generaties voor ons het perfect zonder gedaan hebben?

Dirk Geldof, auteur van 'We consumeren ons kapot'

niet stoppen met consumeren maar moeten dat wel op een andere manier gaan doen: onze ecologische voetdruk (zie kader) verkleinen.

Nooit genoeg

Dirk Geldof vervult al sinds 1989 politieke mandaten voor Groen!, momenteel is hij wetenschappelijk medewerker voor de fractie in het Vlaams Parlement en OCMW-raadslid in Antwerpen. Maar hij is ook een academicus (doctor in de politieke en sociale wetenschappen) en weet waarover hij spreekt/schrijft.

In het eerste deel van het boek "We consumeren ons kapot" verkent Geldof de paradoxen van onze overconsumptie en onderzoekt waarom we nooit genoeg hebben in deze wereld van overvloed. Te midden van de ongekende overvloed is er nog zoveel dat we willen. We hebben misschien net iets gekocht en worden al verleid door de reclame om iets anders te kopen. We zijn onverzadigbaar als het over consumeren gaat en zitten vast in de cyclus van werken en kopen. Maar ons geluk groeit paradoxaal genoeg niet evenredig mee met de toenemende rijkdom. Luxe went snel. De luxe van gisteren is de evidentie van vandaag. Wie kan vandaag nog zonder gsm, terwijl zoveel generaties voor ons het perfect zonder gedaan hebben?

Consumptie draait niet alleen om goederen, er is ook een bijna explosieve consumptie van diensten, de laatste jaren vooral in sectoren als toerisme, vrije tijd (denk maar aan de wellnessrage), software en media.

Maar de consument van vandaag wordt niet graag op zijn verantwoordelijkheid gewezen. We worden "moe" van al die rampenscenario's en vaak leidt dat tot een fatalistische houding van "we kunnen er toch niets aan doen". Anderen zoeken dan weer hun toevlucht in de gemakkelijke visie van psychologen die zeggen dat consumeren en geld opdoen ons nu eenmaal in de genen zit.

Dirk Geldof: "Ik vind de visie van die psychologen te eng. Natuurlijk beleven we plezier aan het kopen van iets, maar ze gaan voorbij aan de perverse effecten ervan. Recenter psychologisch onderzoek leert dat verdere toename van consumptie in rijke landen mensen niet langer gelukkiger maakt. Te vaak worden we geconfronteerd met de druk van te veel keuze uit bijna dezelfde producten en diensten. Zo spreekt Barry Schwartz over de 'stress van het exces'. We moeten alsmaar meer keuzes maken over kleine dingen waar we vroeger veel minder tijd moesten in steken en zo komen we in tijdnood. Kiezen is ook altijd verliezen en zo hebben we in toenemende mate het gevoel dat we veel verliezen als we slechts één ding kunnen kiezen. Maar het zou verkeerd zijn alle verantwoordelijkheid op de schouders van een individuele consument leggen. We moeten con-

sumptie niet alleen moraliseren, maar ook politiseren. En daarbij spelen ook middenveldorganisaties als de KWB een cruciale rol".

Afkicken

Het is een verademing eens een boek te lezen waarin niet alleen onze voortdurende consumptiedrang aan de kaak wordt gesteld, maar ook positieve alternatieven aangebracht worden. Het is eens geen appel voor absolute ascese (onthouding van genot), wél een keuze voor een duurzaam hedonisme (genotzucht) binnen de ecologische grenzen. We worden niet alleen met de beschuldigende vinger gewezen maar krijgen ook inzicht over hoe we er zelf iets kunnen aan doen. Geldof reikt ook concrete voorstellen aan voor een versterking van duurzame consumptie door bijvoorbeeld een lager btw-tarief in te voeren voor duurzame producten. De oplossing ligt niet alleen in handen van de individuele consument, maar ook de regeringen moeten kiezen voor ecologisch duurzame oplossingen.

Nu meer consumeren ons niet gelukkig maakt, vindt Geldof het de hoogste tijd om af te kicken van onze consumptieverslaving. Want net als bij andere verslavingen, vermindert de afhankelijkheid het genot en de levenskwaliteit. Afkicken betekent niet stoppen met consumeren. Wat moet stoppen is de overconsumptie. Consumptie maakt deel uit van ons leven en kan een bron van genot zijn. Duurzaam genieten van onze rijkdom, van onze vrijheid en van onze consumptiemogelijkheden vraagt grenzen.

Eco-efficiëntie

Onze economie is allesbehalve efficiënt in het gebruik van grondstoffen, energie of het milieu. Geldof pleit dan ook voor het massaal investeren in ecologische innovatie. Een voorbeeld daarvan is de cradle to cradle-praktijk (wiegt tot wieg). De Nederlandse tv bracht in november een reportage die volledig daaraan gewijd was. Deze praktijk wordt dan ook al in Nederland toegepast. Er worden huizen, fabrieken gebouwd en wegen aangelegd op die manier. Het gaat om eco-efficiënt produceren en verbruiken, ontdekt door de Amerikaanse architect William McDonough en Duitse chemicus Michael Braungart. Het komt er in essentie op neer dat alles wat je gebruikt kan hergebruikt worden. Dingen worden zo geproduceerd dat ze volledig afbreekbaar zijn of dat elk onderdeel een nieuw leven kan leiden. Met ander woorden, je koopt geen stoel, maar zoveel zituren, geen bed, maar zoveel figuren. Ook auto's staan op het programma. Bedrijven als Nike en Ford geloven erin omdat die methodes winstgevend kunnen zijn. McDonough en Braungart worden in Nederland als goeroes ingehaald, ook door de

zakenwereld, want zij tonen aan dat ecologie en economie kunnen samengaan.

Wat vindt Geldof van dit cradle to cradle (C2C)-principe? "Er is zeer veel milieuwinst mogelijk door eco-efficiëntie. Een stap verder is ook anders ontwerpen, dus C2C gaat verder dan een spaar-lamp hier, een hybride wagen daar, recyclage van afval of isolatie achteraf.

Ik sta er 200 procent achter, maar... we dreigen de milieuwinst onmiddellijk weer op te consumeren aan nieuwe producten, nieuwe behoeften, nieuwe consumptie en nieuwe groei. De milieuwinst van eco-efficiëntie en C2C kan enkel duurzaam zijn wanneer we daarnaast en tegelijk ook een debat over efficiëntie (norm van genoeg) durven voeren."

Het duidelijkste voorbeeld van hoe eco-efficiëntie toch kan leiden tot meer milieubelasting is de auto. Het brandstofverbruik per afgelegde kilometer daalde door zuiniger motoren te ontwerpen, maar we zijn met zijn allen meer kilometers gaan rijden. Niet alleen het verbruik steeg, ook het aantal wagens. Bovendien kopen we ook steeds grotere auto's, denk maar aan de terreinwagens in de stad. Ondanks een groeiende eco-efficiëntie per product stijgt de globale milieubelasting.

Meer levenskunst

Dirk Geldof: "De overheid koos tot nu toe voor de gemakkelijkste (symbolische) aanpak van de meest zichtbare milieuproblemen. Ze beperkt de milieupact door technologische bijstellingen, maar veel dieper wil ze niet ingrijpen in de consumptiepatronen. Het zijn de eerste stappen naar meer eco-efficiëntie. Maar er is veel meer nodig dan dat, willen we de wereldwijde milieu- en klimaatproblematiek echt aanpakken."

Geldof pleit voor een wereld waarin de mensen leren genieten van de overvloed door de herontdekking van de notie van genoeg. Consumptie blijft belangrijk om in ons comfort en levenskwaliteit te voorzien maar we vermijden de buitensporigheden. Dat vereist de herontdekking van de burger achter de consument, van de mens achter de markt. Samen met de Franse filosoof Pascal Bruckner roept hij op om te kiezen voor levens-

kunst in plaats van consumptiekoorts. We moeten leren waarderen wat niet strikt tot de wereld van het nuttige behoort en wat we niet direct kunnen tellen of kopen: poëzie, liefde, erotiek, natuur, solidariteit, alles wat ons verheft boven de kleinheid, de middelmatigheid en onze maniakale drang om steeds meer te vergaren.

We staan op een kruising. De uitdaging is wellicht de jongere generatie, die toch voor een groot deel is opgegroeid in het nooit-genoege-systeem, te overtuigen om de weg van het respect voor de planeet en de volkeren die haar bewonen te kiezen.

KARIN LIEVENS

Meer informatie rond dit thema en het boek vind je op www.dirkgeldof.be. Dirk Geldof is ook bereid lezingen te geven voor KWB-afdelingen.

Da's RAAK

Je kan 'We consumeren ons kapot' van Dirk Geldof (Uitgeverij Houtekiet, 200 blz., 17,95 euro) bestellen aan KWB-voordeelprijs. Je betaalt 15 euro.

Stuur een kaartje of mail je bestelling door voor 31 januari naar RAAK-Geldof, Lakensestraat 76, 1000 Brussel, raak@kwb.be. Je bestelling wordt in de loop van februari opgestuurd, samen met de factuur.

Ecologische voetafdruk

De oppervlakte die nodig is (hoeveel energie en grondstoffen) om de vervuiling ongedaan te maken. Zo kan men voor ieder individu, voor ieder gezin, voor iedere wijk, voor ieder land of voor de hele planeet de ecologische belasting of de ecologisch voetafdruk berekenen. Gemiddeld heeft iedere aardbewoner aan het begin van de 21ste eeuw een voetafdruk van 2,2 hectare. Maar dit gemiddelde verbergt grote verschillen. De bewoners uit de geïndustrialiseerde landen hebben een veel grotere voetafdruk. België staat met zijn gemiddelde voetafdruk van 5,6 globale hectaren (of 11 voetbalvelden) op de 13de plaats in de wereldlijst van grote slokkoppen.